

Viðmerkingar:

-forherðingar-

Viðmerking til Hera Eysturlíð

Las málsliga lesarabrévið hjá tær í Sosialinum tann 16. mars 1999 - og BINGO - eg bleiv illur. Brévið skal eittast at viðgera ávísar orð-asamansetningar, men er bara aftur ein lortaspann yvir feroyskt málarbeidi. Hesa ferð kom hon singl-andi heilt úr fjallprúða Svøríki.

Annars leggur tú so sjarmerandi fyri við skilgøð-um orðum um mál og mál-reinsan yvirhovur og endar inngangin soleiðis: "Eitt er at lúka útlendskt burtúrur; men at lúka tað burtur úr málinum, sum er feroyskt - tað er at reinsa fyri at reinsa, og tá er reinsingararbeiðið vorðið eitt slag av óvæna og sektarismu heldur enn gjøgnumhugsaður málpolitikkur" (sitat liðugt). Eg kann bara geva tær rætt í hesum, Heri. Vit eru so púra samdir báðir um hesi fegru orð, sum tíverri eisini eru tey seinasta fegru orð í brævinum. Tú nú verður alt bara gamalt og gruggut grenj um feroyska mál-reinsan, og tað hava vit hoyrt so ófatiliga ofta, at allir feroingar hava fingið málval! Men skit, kom so við tí eina ferð afturat! Hvat vil maðurin umframt at grenja?

Jú, evnið er samansett navnord, og hvussu vit seta tey saman. Hann nevnið fleiri góð domi, og tvey teirra eru, um vit skulu siga svimjihylur ella svimjing-arhylur og pissingur ella pissingarlíngur. Av hesum er tað serliga svimjihylurin (í Havn), sum hann er forlupur í, og tað er gott, hóast sjálvt orðið ikki er so nógv frammi longur, tað táttir í tjúgu ár, síðan fyrsta krovíð hvarv undir kav, og síðan

hefur havnarfólk ikki grett eitt orð um nakran svimjing-arhyl.

Orsøkin til forstoppilsíð hjá Hera er, at eina ferð í verðini hevur onkur dittað sær at sagt, at svimjihylur er óföroyskt orð, og at tað heldur skuldi titið svimjing-arhylur. Ja, at fólk kann vera so frekt at hugsa tann tanka. Heri sigur soleiðis:

"Men vit høvdu nóg illani skruvað brúsurar frá í nýggja svimjihylinum, tá ið okkurt málsligt orakul kunningjordi fyri feroying-um, at tað eitur svimjing-arhylur, og at svimjihylur er óföroyskt! Hvi fingi vit ongantið at vita, tí sum vanligt grundgövu teir ikki."

Tú sigur alto, at feroysk mál fólk ikki fáast við at grundgeva fyri tí, tey siga. Alvaratos, her heldur tú feroysk mál fólk fyri tað turra spott. Hetta er bæði gelt og gaggandi galið hjá tær. Aftur hesin svartu óvanin at dikja alt undir í runu og so at fáa fólk at flenna. Men "who cares," bara tað er stuttligt, tí tað er so væl signað at fáa fólk at flenna, tí at tá fær ein sum oftast rætt, hóast alt kann vera so lallandi skeiðt. Og so verður tað aftur sligið fast, at feroysk mál fólk eru forstokk-áð. Sjálvandi fyrst og fremst tey á Setrinum! Men Heri, slíkar víndaligar og hjálparleysar endurtøkur tæna ikki arbeiðinum fyri einum gjøgnumhugsaðum málpolitikk, sum tú sjálvur talar so vakurt um í innganginum hjá tær, og tær eru líka drøn-andi sektarískar, sum nakar málmaður fær verið. Og tað er hetta, sum eg eri illur um!

Men lat okkum so til tramans royna at savna stumpanar saman og fáa

Sjúrður Gullbein

okkurt annað enn grenjandi grenj burtúrur. Fakta er, at havnarfólk sigur ikki svimjing-arhylur men svimjihylur, og tað sigur heldur ikki pissingarlíngur, men pissingur. Og eg skal við gleði vera tann fyrsti, sum roynir at greiða tær frá hesum samansetningum, hóast eg veit, at tú hevur hoyrt tað hundrad ferðir áður.

Altså: -i- í svimjihylur er ein ifylla, eitt klipi, og -ingar- í svimjing-arhylur er ein bendingarending - ella snøgt sagt hvørsfalsform-urin av navnorðinum: svimjing. Báðar samansetningar eru í feroyskum, og báðar eru rættar, men summum dæmar bendingarendingina betur, tí ein formlig regla við slíkum samansettum orðum er at hava fyrra lið í hvørsfals-formi + seinna lið. Tí kom tað málsliga oraklið við uppskotinum um svimjing-arhylin. Tosið um, hvørt tað eitur húsavíksbrøvini ella húsavíksbrøvini snýr seg um akkurát sama mál, so hetta er aggandi gamalt í feroyskum, minst 600 ár eldri enn svimjihylurin í Havn.

Hvor vinnur av hesum formum, kann vera hipp sum happ. Eg veit ikki, hvi havnarfólk sigur svimjihyl-

ur. Oftani ræður tann lata tungan og sigur tað, sum lættast er, og tí kunnu vit fáa formin "svimjihylur." Tað kann vera ein málslig gongd, har ein orðaflokkur ávirkar ein annan, og tí kunnu vit fáa formin "svimjihylur." Og er fyrri liðið eitt sagnorð sum t.d. at svimja, so kunnu vit eisini fáa formin "svimjihylur." Eg veit ikki, Heri. Men eg veit, at havnarfólk sigur hvørki bjargibátur, landskappidystur, menniland, rembitið ella útbúgviskipan, og vit siga heldur ikki Tryggisambandið og Venjiskúlin. Summa summarum: Báðir former eru til, og ein dystur er teirra millum. Og tað er tað, sum málið snýr seg um. Tað er tað, vit skulu tosa um. Tað er tað, vit skulu træta um. Og tað er tað, vit skulu royna at semjast um. Forherðingar kunnu øll vera!

Sjúrður Gullbein
Í einum reyðum húsum í
Tvørgøtu 1
Í tí hundrandu og
herliga Havn
í Føroyum
Teldupostur:
sgull@post.olivant.fo

Tað drepanði einsemi

So einsamallur situr leinkjaður - skal verða við dragandi vársins litur ei hann kann binda frið

steindeyða talva á vegg hongur orðini mugu andleys at sjá tölandi gjóstur - svanasongur eitt fangatippi - út hann má

skinklandi beinagrind atlanin hongur alt fyri honum so óskipað er tøl og stavar - skerur vongur mót mjørkaheiminum tað ber

alt er ein tokutala orðavavstur - onki fær við tráanin hans er at spæla altíð hann fór av grið

tungu bókstavir at lyfta bókaheimurin blýtungur er stundirnar longu vil stytta altíð vil verða á ferð

lítið honum bókurnar siga so veruleikafjart alt er hann biður tær vælsignaðar tiga vil liva í síni frælsu verð

torskildu orðini fjakka í muninum verða sum ull hvønn morgun sær ljósbirtu hækka av gleði hans sál verður full

tey vísu hans leið vildu beina alt eftir teirra leið tó kendi hann seg altíð eina á teirra gotum altíð hann gleið

köldu hjørtum hann vendi baki - ljósgleman vísti hans leið einsemisbýlið hann brendi í samsinta skara hann fróur steig

tann torvelta gøtan er svunnin hann fann sína egnu leið lívsgeotan bjarta er funnin frælsigleman - fastan fótin hann steig

í morgunroðans fagraða ljóma hans andlitsbrá geislar sum sól hans tilvera stendur í blóma fagnaðargleðin um heygir og hól

snimma til verka fróur og fegin skapandi hendur hans listaverk fræg tó fagraða lívsverkið er gleðin á blómandi kunnleikans træ

nú meining hans lív hevur fingið hans skapandi hugflog so vítt árta og síðla soleiðis gingið í blómulund hugsað: hetta verkið er mítt

Sólmundur Joensen

...eru tvey og tvey ikki longur fyra?

framhald av síðu 2

verið munandi meira søgugliga og realistiskar. Jú, minni vit skylda, já, minni vit gjalda í rentum og avdráttum, tess figgarliga fræls eru vit.

Men Høgnasa teori er tann mótsatta, og tað kanska ger hana søgugliga.

Vit kundu vent málið á hovdið og spurt, hvat nú um eingin ríkisstuðul var, og vit framhaldandi skulu gjalda hesa skuldina? Hana renna vit væl saktans ikki undan? Tá høvdu vit verið noyddir at farið beinleiðis inn á feroysku inntøkusiðuna á figgarlógini eftir hesum hundraðtals milliönnum við teimum ræðuliga fylgjum, sum tað hevði fort við sær.

Ríkisstuðulin er ein innbyggdur partur av landsins inntøkum. Hann fer í stóran mun til lönir o.l., og vit vita, at multiplikatoreffektin

(samlaða ávirkanin av blokkinum) liggur uppá uml. 2,5. T.v.s. at taka vit 100 mió. kr. burtur av ríkisstuðulinum, so skulu vit finna 250 mió. kr. í tilsvarendi sparingum fyri at víga upp ímóti minkingini. Hvat nú við roknistykkinum?

Fotrtreytirnar broytast, og samfelagið kreivur broytingar.

Síðan sigur landsstýrismaðurin, at forrestin so hava vit "ónormalar" umstøður beint nú við nógvum fiski, góðum prisi og lágari rentu. Ja, tað er rætt. Figgarlógin hevur í dag eitt yvirskot upp á einar 400 mió. kr. Hvat nú tá umstøðurnar broytast? Og vit vita, at tær fara at broytast. Hvat hendir tað við yvirskotinum?

Men hesar "ónormalu" umstøður eru ikki politiskt skaptar. Tær skyldast tveimum orsøkum. Fyrst og fremst náttúrun og marknaðinum. Hvørgum av hes-

um hava vit ávirkan á.

Hvar eru forrestin tey politisku tiltøkini til tess at satsa vinnupolitiskt? Meirinntøkurnar í samfelagnum í dag eiga vit politikkarar hvørki lut ella deil í.

Heldur ikki nevnið landsstýrismaðurin við einum orði allar tær uppgávur, sum enn liggja á láni í samfelagnum fyri at fáa tað uppáftur á eitt nøkulunda rimiligt stöði. Hvussu nógvur milliónir krónur kunnu ikki brúkast bara til at lyfta alt tænastustöðið upp til eitt vanligt norðurlendskt stöði?

Hetta, sum Høgni Hoydal hevur ført fram, er óvitisst og uttanumtos, so tað stendur eftir. Og eg tori at siga, at hetta er beinleiðis ábyrgdaleyst og skaðiligt. So er tað sagt.

Men eina minking av ríkisstuðulinum tosa fleiri um eisini vit í Javnaðarflokkinum.

Javnaðarflokkurin hevur

givið sitt boð uppá, hvussu ríkisstuðulin skal minkast. Hann skal minkast í takt við ein óking í okkara tjóðarinntøku. Ein vøkstur í okkara egnu framleiðslu. T.v.s. at so hvørt vit kunnu staðfesta, at feroyska samfelagið ber vøkstur við sær, so hvørt kunnu vit tosa um minking av ríkisstuðulinum, sum kann verða ein ávísar partur av hesum sama vøksstri.

Tað kann kanska týkjast lógíð, at landsstýrismaðurin, sum hevur sett ein arbeiðsbólk til at útgreina øll hesi viðurskiftu, nú áðrenn bólkurin er liðugur konkluderar við sínum fantastiska úrsliti. Men uttan íva kemur arbeiðsbólurin við nokrum, sum er eitt sindur meira kvalifiserað enn tað, sum landsstýrismaðurin di-kar upp við.

Jóannes Eidesgaard.

REPROZ
GRAFISKAR LOYSNIR

Tel +298 31 95 40
Fax +298 31 75 41
Alt innan prentlutr

Mail: jakzac@post.olivant.fo